

การปรับใช้เทศกาลเพื่อพระนามพระเจ้า

คริสเตียนไทยไม่ได้สูญเสียความเป็นบุคคลคนหนึ่งของสังคมไทยเมื่อเป็นคริสเตียน แต่มีความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในสังคมมากยิ่งขึ้น เพื่อนำความรู้เรื่องความรักพระเยซูคริสต์มาถึงคนไทยทุกคน และมีประเพณีบางอย่างที่คนไทยได้ปฏิบัติมาอย่างยาวนาน มีทั้งความสวยงามและมีความหมาย ที่คริสเตียนน่าจะมีส่วนร่วม แทนแยกตัวออกมา เพื่อจะแสดงไมตรีกับเพื่อนบ้าน และเพื่อเป็นพยานถึงพระเยซูคริสต์

บางคนอาจสงสัยว่า ประเพณี หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา คริสเตียนสามารถมีส่วนร่วมได้หรือไม่ จะนำไปสู่การผสมผสานความเชื่อทางศาสนา (syncretism) หรือไม่ เราไม่ควรเห็นด้วยอย่างแน่นอนที่คริสเตียนจะผสมผสานศาสนาเดิมกับการเป็นคริสเตียน แต่ในเวลาเดียวกัน เราไม่ควรสนับสนุนให้แยกตัวออกมาหรือปฏิเสธประเพณีเดิมทั้งหมดแบบเด็ดขาดด้วย

จากหลักการของพันธกิจข้ามวัฒนธรรม (เช่นของ Paul Hiebert “Critical Contextualization”) เราเห็นว่า การผสมผสานความเชื่อ (syncretism) จะเกิดขึ้นถ้ามีส่วนร่วมในประเพณีเดิมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเดิมโดยไม่มีการวินิจฉัย เพราะบางอย่างไม่สอดคล้องกับความเชื่อของคริสเตียน แต่ในเวลาเดียวกัน syncretism มักจะเกิดขึ้นเหมือนกัน เมื่อมีการปฏิเสธสิ่งเดิมอย่างเด็ดขาด เพราะจะเกิดช่องว่างในจิตใจของผู้ที่เคยชื่นชมในประเพณี หรือเทศกาลเหล่านั้น ซึ่งอาจนำไปสู่การแอบกระทำการเดิมโดยไม่เปิดเผย หรือตรงข้าม นำไปสู่การแยกตัวจากสังคมรอบข้าง คำตอบน่าจะเป็น “Critical Contextualization” คือปรับใช้บางอย่างของเดิมโดยมีการพิจารณาจากหลักพระคัมภีร์ เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในแผ่นดินของพระเจ้า

รับทั้งหมด	➔	ผสมผสานความเชื่อ (syncretism) ✘
ปฏิเสธทั้งหมด	➔	แอบกระทำแบบใต้ดิน (syncretism) ✘ หรือแยกตัวออกจากสังคม ✘
พิจารณาและปรับใช้	➔	ปรับใช้อย่างเหมาะสมเพื่อรับใช้พระเจ้า (contextualization) ✓

ประเพณีลอยกระทงดั้งเดิมมีความเกี่ยวข้องกับศาสนา แม้แต่ทุกวันนี้ ก็ยังมีความเกี่ยวข้องอยู่ไม่มากนักน้อย แต่นั่นไม่ใช่สาเหตุที่คริสเตียนจะต้องปฏิเสธประเพณีนี้ทั้งหมด ยังมีความหมายที่เล็งถึงการได้ และที่เล็งถึงการขอบคุณ ซึ่งคริสเตียนสามารถนำไปเป็นสื่อแสดงถึงกระทงแท้ คือพระเยซู

คริสเตียนเชื่อว่า พระเยซูทรงเป็นขึ้นมาจากความตายและทรงเป็นองค์ระผู้เป็นเจ้า ทรงชนะมารร้ายและพิชิตวิญญาณชั่วที่ไม่กางเขน (คส. 2:15) ทรงมีชื่อเหนือนามทั้งปวง เพราะฉะนั้น คริสเตียนไม่ควรกลัวที่จะเกี่ยวข้องกับสังคมหรือแม้แต่ประเพณีต่าง ๆ ที่อาจยังได้รับอิทธิพลของวิญญาณต่าง ๆ แน่แน่นอน คริสเตียนไม่ควรมีส่วนในการบูชาสิ่งเหล่านี้ แต่ในเวลาเดียวกันไม่ต้องละเว้นจากทุกอย่าง เช่น เปาโลให้คำแนะนำเรื่องการรับประทานอาการที่เคยไหว้รูปเคารพ เปาโลถือว่ารับประทานได้ (1คร. 10:25-26) แต่ไม่สนับสนุนการบูชารูปเคารพหรือมีส่วนร่วมกับพวกผี (1คร. 10:20)

การปรับใช้ส่วนไหนของประเพณีเดิม ก็จะต้องพิจารณาอย่างดีและอย่างเหมาะสม บางอย่างมีความหมายทางศาสนาที่ฝังลึก เช่น รูป ซึ่งถ้าคริสเตียนใช้ก็จะเปิดโอกาสให้คนเข้าใจผิดค่อนข้างสูง แต่สิ่งอื่นอาจมีความหมายทางศาสนา น้อย เช่น เทียน ที่น่าจะปรับใช้ได้ หรือ เช่น การไหว้ศพในงานศพ ส่วนใหญ่การไหว้คนมีความหมายเพียงเพื่อแสดงความเคารพนับถือเท่านั้น ไม่ใช่การบูชา คริสเตียนจึงอาจไหว้ศพได้เพื่อแสดงถึงการเคารพนับถือผู้ที่ตายนั้น

พระคัมภีร์ได้ให้ตัวอย่างของการนำบางอย่างจากประเพณีวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพระประสงค์ของพระเจ้า รวมทั้งรูปแบบของการนมัสการ ภาระหน้าที่ทางจริยธรรม และศัพท์ที่ใช้เพื่อเป็นสื่อแห่งศาสนศาสตร์ อย่างเช่น การใช้เครื่องถวายบูชาและแท่นบูชาซึ่งคล้ายกับที่ใช้ทั่วไปในสมัยก่อน หรือความเข้าใจเรื่องพันธสัญญา ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ ของพันธสัญญาเดิมคล้ายกันมากกับที่พบว่าชาวฮิตไทต์ได้ใช้ในสมัยนั้น หรือที่อัครทูตยอห์นได้ยืมใช้ศัพท์ของปรัชญากรีก “พระวาจา” (logos) หมายถึง “หลักเหตุผล” เพื่อเล็งถึงพระเยซู

แม้แต่การใช้คำเพื่อแปลว่า “พระเจ้า” ในภาษาต่าง ๆ มักจะใช้คำที่คนคุ้นเคยแล้วในสังคมนั้น มากกว่าสร้างคำเฉพาะ โดยมีการปรับใช้คำที่มีอยู่แล้วเพื่อหมายถึงพระเจ้า แม้ว่าคำนั้นอาจใช้ทั่วไปหมายถึงเทพหรือพระอื่น ๆ ในภาษาเหล่านั้น ในพระคัมภีร์เดิมเอง คำว่า “พระเจ้า” ในภาษาฮีบรูคือ “Ei” ซึ่งเป็นคำที่แม้แต่ชาวคานาอันใช้หมายถึงพระที่สูงตามความเชื่อของเขา ชาวอิสราเอลได้ยืมคำนี้แล้วเติมใส่ความหมายใหม่ หรือเช่น คริสเตียนเกาหลีใช้คำว่า “Hananim” ที่ใช้ในเทพนิยายทั่วไป หมายถึงพระในสวรรค์ หรือ เช่น ที่ประเทศมองโกเลียคริสเตียนส่วนใหญ่ ใช้ คำว่า “Burhan” ซึ่งดั้งเดิมคนทรงเจ้าใช้หมายถึงเทพ แม้แต่คำว่า “God” ในภาษาอังกฤษ มาจากคำเก่าแก่ “guthan” หรือ “got” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ทั่วไปในการเรียกหาหรือบูชาพระหรือเทวดาทั่วไป

นอกจากนี้ ในประวัติศาสตร์ของคริสตจักร คริสเตียนสมัยก่อนได้ปรับใช้เทศกาลของคนที่นับถือพระอื่น ๆ มาใช้เพื่อเป็นเทศกาลสำคัญของคริสเตียน เช่น คริสตมาสและอีสเตอร์ ที่มาของทำเนียบปฏิบัติบางอย่างในเทศกาลคริสตมาสมาจากประเพณีเฉลิมฉลองของคนป่าเถื่อนในช่วงฤดูหนาว และคริสเตียนได้เลือกวันที่ 25 ธันวาคมเพราะว่าตรงกับเทศกาลโรมันฉลองวันเกิดของสุริยะเทพ ซึ่งคริสเตียนได้ปรับใช้เพื่อฉลองวันประสูติของพระเยซู และเรื่องอีสเตอร์ การที่เรียกว่าอีสเตอร์นั้น เป็นที่เข้าใจทั่วไปว่า มาจากชื่อของเทพี อี-ออสต์เร่ (E-Ostre) ซึ่งคนสมัยก่อนได้บูชาในช่วงเวลาเดียวกัน

เหตุฉะนั้น เมื่อเรารู้ว่าพระเยซูทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้า ทรงเป็นนามเหนือนามอันใดทั้งสิ้น และเมื่อเราได้ดูตัวอย่างในพระคัมภีร์และจากอดีตของการปรับใช้เทศกาลหรือสิ่งต่าง ๆ ของวัฒนธรรมเพื่อรับใช้พระเจ้า เราที่เป็นคริสเตียนในประเทศไทย ไม่ควรกลัวที่จะพิจารณาและปรับใช้เทศกาลที่สำคัญและที่ฝังลึกอยู่ในสังคมของเราตามความเหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในนามของพระเจ้า ขอพระเจ้าประทานสติปัญญาให้แก่เราและขอการทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์ในการพิจารณาคำด้วยกัน